

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

**80 НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ВИКЛАДАЧІВ АКАДЕМІЇ**

Одеса 2020

Наукове видання

Збірник тез доповідей 80 наукової конференції викладачів академії
7 – 8 травня 2020 р.

Матеріали, занесені до збірника, друкуються за авторськими оригіналами.
За достовірність інформації відповідає автор публікації.

Рекомендовано до друку та розповсюдження в мережі Internet Вченою радою
Одеської національної академії харчових технологій,
протокол № 15 від 05.05.2020 р.

Під загальною редакцією Заслуженого діяча науки і техніки України,
Лауреата Державної премії України в галузі науки і техніки,
д-ра техн. наук, професора Б.В. Єгорова

Укладач Т.Л. Дьяченко

Редакційна колегія

Голова Єгоров Б.В., д.т.н., професор
Заступник голови Поварова Н.М., к.т.н., доцент

Члени колегії: Амбарцумянц Р.В., д-р техн. наук, професор
Безусов А.Т., д-р техн. наук, професор
Бурдо О.Г., д.т.н., професор
Віннікова Л.Г., д-р техн. наук, професор
Гапонюк О.І., д.т.н., професор
Жигунов Д.О., д.т.н., доцент
Іоргачова К.Г., д.т.н., професор
Капрельянц Л.В., д.т.н., професор
Коваленко О.О., д.т.н., ст.н.с.
Косой Б.В., д.т.н., професор
Крусір Г.В., д-р техн. наук, професор
Мардар М.Р., д.т.н., професор
Мілованов В.І., д-р техн. наук, професор
Павлов О.І., д.е.н., професор
Плотніков В.М., д-р техн. наук, доцент
Станкевич Г.М., д.т.н., професор,
Савенко І.І., д.е.н., професор,
Тележенко Л.М., д-р техн. наук, професор
Ткаченко Н.А., д.т.н., професор,
Ткаченко О.Б., д.т.н., професор
Хобін В.А., д.т.н., професор,
Хмельнюк М.Г., д.т.н., професор
Черно Н.К., д.т.н., професор

виробництва підприємств м'ясопереробної галузі:

- зменшення поголів'я ВРХ та свиней.
- збільшення закупівельних цін на м'ясо.
- зниження купівельної спроможності споживачів ковбасних виробів.

Література

1. Державна служба статистики України: [Веб-сайт]. URL: <http://ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 15.02.2020).
2. Міністерство аграрної політики та продовольства України: [Веб-сайт]. URL: <https://minagro.gov.ua/ua> (дата звернення: 17.02.2020).
3. Державна фіскальна служба України: [Веб-сайт]. URL: <http://sfs.gov.ua/> (дата звернення: 21.02.2020).

СЕКЦІЯ «УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ»

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ

Басюркіна Н.Й., докт. екон. наук, доцент

Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Забезпечення держави зерновими та створення їх міцного запасу є запорукою стабільної системи продовольчої безпеки. Кажуть, що сипуча субстанція – це барометр соціально-економічної ситуації в країні. Найбільшими світовими ринками зернових є ринки пшениці, кукурудзи і рису. Однак в Україні внаслідок традицій харчування рис не є основною зерновою культурою, а рисівництво не є розповсюдженим.

Але кліматичні умови та водні ресурси дозволяють вирощувати в Україні рис на площі понад 100 тис. га. Однак фактично засівається до 13 тис. га. У нас навіть функціонує Інститут рису Національної академії аграрних наук України.

Внутрішнього виробництва рису зараз вистачає, аби задовольнити третину споживання. Сіють культуру в Херсонській та Одеській областях, хоча вже є зацікавленість культивувати рис і серед фермерів Полтавщини та Дніпропетровщини. Останні виділяють під цей напрямок рібні ставки, які за своєю структурою подібні до рисових чеків.

Нині в Україні нараховується 30 тис. га рисових зрошувальних систем, виробництвом займається приблизно 30 підприємств. Але їх могло би бути значно більше. Особливо з огляду на те, що рентабельність вирощування культури в останні роки складає 100 %.

Собівартість 1 тони вирощеного рису, в залежності від врожайності, коливається в межах 4-5 тис. грн. Вихід крупи при переробці становить до 65 %, отже її собівартість – 8-8,5 грн/кг. При ціні реалізації навіть 14 грн/кг, рентабельність виробництва крупи буде в межах 75 %. А в Україні у 2019 р. рис є значно дорожчим [1; 2].

Вважаємо, що вирощування рису і його переробка на крупу і круп'яні вироби є перспективним напрямком виробництва.

Експортно-імпорتنі операції України характеризуються наявністю суттєвої різниці між обсягами експорту та імпорту рису у 2018 р. Поступове зростання валового виробництва зерна рису в Україні дає можливість збільшувати обсяги його експорту – сировиною та в переробленому вигляді. Серед головних чинників, які впливають на зростання експортного потенціалу країни, є такі:

- збільшення виробництва зерна рису;
- конкурентоспроможність вітчизняної продукції;
- спроможність вітчизняної переробної промисловості використовувати зерно і

трансформувати його в нові продукти;

— спроможність торгової інфраструктури транспортувати зерно від господарств за межі України.

Очевидний і той факт, що нині Україна є членом Середземноморської асоціації країн-виробників рису, а це визнання нашої держави на світовому рівні як країни, яка має певні наукові та практичні досягнення в розвитку вітчизняної галузі рисівництва. Це досить переконливий аргумент для подальшого розвитку цієї галузі.

Нині в Україні 83,1 % підприємств всього сільськогосподарського сектору зайнято виробництвом однорічних і дворічних культур. Чимала частина з них припадає на круп'яні. Майже 410 тис. осіб задіяні в цьому сегменті [3].

Обсяг світової торгівлі зерновими крупами у грошовому виразі дорівнював близько 1 млрд дол. США у 2018 р., з них, більше, ніж 75 % світової торгівлі припадає на крупи з пшениці та кукурудзи. Основними імпортерами круп є такі регіони, як країни ЄС і Північної Америки – більше 55 % всього імпорту; Близький Схід і країни Африки – близько 25 % [3].

Україна інтегрована у світовий торговий простір, отже всі зміни, які відбуваються на світовому ринку круп'яних культур, мають безпосередній вплив на ринок України. Особливостями вітчизняного ринку круп'яних культур є такі [3; 4]:

— недостатній розвиток аграрного сектора взагалі і зернового ринку, зокрема. Аграрний сектор в Україні працює на 40-50% своєї потужності, а ринок круп'яних культур є досить нерозвиненим;

— висока залежність виробництва від обсягу врожаю – найчастіше це пов'язано з погодними умовами. Однак складнощі виникають як при недостатньому врожаї (незадоволений попит на крупи), так і його надлишку (проблеми транспортування, складування, збуту);

— соціальна значущість ринку отже, надмірне його державне регулювання: держава іноді втручається над у цінову політику зернопереробної галузі;

— норми споживання круп, встановлені Кабінетом Міністрів України, не відповідають дійсності: за офіційним споживчим кошиком – це 8 кг круп на особу в рік. Однак за останні 5 років такого споживання круп не спостерігалася, тому що відбувається природна заміна на інші продукти-субститути;

— низький рівень експорту української продукції. Незважаючи на те, що виробництво зернових перевищує їх внутрішнє споживання, Україна експортує мало своєї круп'яної продукції. Це обумовлено невідповідністю якості продукції, високою собівартістю виробництва (імпортні крупи дешевші за вітчизняні), скороченням ринку збуту внаслідок заборони торгівлі з Росією, встановленні безмитних тарифних квот на експорт аграрної продукції в країни ЄС по 36 видах товарів, нестабільністю політичної ситуації, військовими діями на Сході країни тощо. Вітчизняний круп'яний ринок є внутрішньоорієнтованим, до 85 % від загального обсягу виробництва продукції реалізується на внутрішньому ринку.

Вирощуванням круп'яних культур займаються різні за розмірами та юридичною формою аграрні господарства, зокрема, сільськогосподарські підприємства, агрохолдинги, фермерські господарства, господарства населення тощо. Вони займають різну частку у структурі усіх посівних площ, зайнятих круп'яними культурами, причому протягом 2010-2018 рр. структура посівних площ зазнала значних змін [3; 4].

За рахунок скорочення посівних площ круп'яних культур сільськогосподарські підприємства розширили площі для вирощування більш прибуткових культур, експортоорієнтованих, не так залежних від погодних умов, і тих, які використовуються для виробництва біопалива: пшениця, кукурудза, соя, соняшник тощо, і тільки останнім часом – рис. Вирощування круп'яних культур сконцентовано на великих сільськогосподарських підприємствах в певних регіонах України з відповідними кліматичними умовами, складом грантів тощо [5].

На ринку круп ціноутворення відбувається, перш за все, виходячи з вартості сировини і тільки потім – вартості переробки. Важливим фактором ціноутворення залишається

сезонність. Зазвичай на початку сезону (жовтень – листопад) ціни нижчі. Крім того, ціни на крупи сильно залежні від врожаїв круп'яних культур. З огляду на те, що урожай круп'яних культур збирають, в основному, в передосінній і осінній період, валовий збір впливає на цінову політику вже наступного календарного року. Від внутрішніх цін на крупи залежить активність експортних операцій. У разі високих цін цей товар стає неконкурентоспроможним на світовому ринку, і експорт, практично, зупиняється. При значному зростанні цін виникають проблеми зі збутом круп і на внутрішньому ринку, тому що невисокий рівень доходів населення змушує споживачів переорієнтуватися на інші види дешевших продуктів. Уникаючи затоварення, виробники змушені знижувати ціни. Стрибокподібне формування цін більш характерно у неврожайні роки [5].

Географія експорту українських круп є досить широкою – до 54 країн світу. Найбільшими експортерами є Ізраїль, Молдова, Нідерланди, Білорусь, Єгипет, Німеччина.

В процесі дослідження нами з'ясовано, що в 2018 р. українська круп'яна промисловість стала однією, з небагатьох, що продемонстрували позитивну динаміку розвитку виробництва. Це було обумовлено зниженням рівня конкуренції по відношенню до імпоротної продукції внаслідок збереження тенденції скорочення обсягів імпорту (імпорт круп в Україну скоротився на 24,6 % – з 71,7 тис. тон до 54,1 тис. тонн), а також нарощуванням обсягу експорту вітчизняної продукції [3].

Доведено, що попит на продукцію круп'яних культур на світовому і вітчизняному ринку має сталу тенденцію до зростання тому, що змінюється культура споживання населення (турбота про здоров'я примушує більше вживати продуктів переробки круп), завдяки застосуванню сучасних агротехнологій вирощування круп'яних культур збільшується їх урожайність, що зможе забезпечити досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування населення планети.

Саме для того, щоб забезпечити населення України якісною дешевою вітчизняною круп'яною продукцією авторами обґрунтовано господарську необхідність та інвестиційну привабливість інноваційного проекту технології переробки рису в крупи, а саме використання гідротермічної обробки рису в Україні. Проект було розроблено науковцями кафедри технології переробки зерна Одеської національної академії харчових технологій.

Нами проведено комплексну оцінку можливостей і загроз випуску риса за технологією гідротермічної обробки, завдяки чому отримано напрями дій і програму заходів підприємства від впливом позитивних і негативних чинників, можливостей і загроз.

Найбільші побоювання викликає те, що ми не витримаємо цінову конкуренцію через високу вартість енергоресурсів, які до того ж, постійно підвищуються, – води, необхідної для вирощування рису, та електроенергії.

Проект рекомендовано до реалізації та впровадження у Херсонській області для розвитку зернового господарства і підвищення рівня продовольчої безпеки України.

Література

1. Вітчизняне рисівництво: потенціал є. <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/vitchiznyane-risivnictvo-potencial-ye/>. (дата звернення: 14.10.2019).
2. Рисова цілина: в Україні є всі умови для активного розвитку рисівництва <https://agroday.com.ua/2019/08/28/zmina-klimatu-dozvolyaye-ukrayini-zabezpechyty-sebe-rysom/>. (дата звернення: 27.10.2019).
3. ТОП-10 найбільших виробників борошна і круп в Україні. URL: <http://agravery.com/uk/posts/show/top-10-najbilsih-virobnikiv-borosna-i-krup-v-ukraini>. (дата звернення 25.09.2019).
4. Фермеры отвоевывают элеваторный рынок URL: <http://elevatorist.com/blog/read/262-fermeryi-otvoevuyayut-elevatornyi-ryinok>. (дата звернення 03.10.2019).
5. Названо ключові шляхи розвитку галузі рисівництва в Україні. URL: <https://superagronom.com/news/8957-nazvano-klyuchovi-shlyahi-rozvitku-galuzi-risivnitstva-v-ukrayini>. (дата звернення: 07.10.2019).

СЕКЦІЯ «ЕКОНОМІКА ПРОМИСЛОВОСТІ»

СУБ'ЄКТИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В КОНТЕКСТІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ ТА УПРАВЛІННЯ	
Павлов О.І.....	311
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО ТА ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ СФЕРИ	
Самофатова В.А.....	312
СОЦІАЛЬНЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО У КОНТЕКСТІ ІНКЛЮЗИВНОГО РОЗВИТКУ	
Дідух С.М.....	314
ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	
Крупіна С.В., Яблонська Н.В.....	315
АНАЛІЗ СКЛАДОВИХ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ М'ЯСОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	
Ощепков О.П., Магденко С.О.....	317
ОЦІНКА СУЧАСНОГО СТАНУ ПОТЕНЦІАЛУ РОЗВИТКУ ВИНОРОБНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	
Лобочька Л.Л., Фрум О.Л.....	319
ПІДХОДИ ДО ПРОГНОЗУВАННЯ ЦИКЛІЧНОСТІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ	
Кулаковська Т.А.....	321
МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ХАРЧОВИХ ПІДПРИЄМСТВ	
Берегова Т.А.....	322
ІНКЛЮЗИВНА ЕКОНОМІКА ЯК НОВА ПАРАДИГМА СТАЛОГО РОЗВИТКУ	
Мініна В.О.....	324
СТРУКТУРА КАПІТАЛУ ЯК ПРЕДМЕТ ЕКОНОМІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ: СУТНІСТЬ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ	
Федорова Т.С.....	326
ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА ВИРОБНИЦТВО ПРОДУКЦІЇ ПІДПРИЄМСТВ М'ЯСОПЕРЕРОБНОЇ ГАЛУЗІ	
Петков О.І.....	328

СЕКЦІЯ «УПРАВЛІННЯ БІЗНЕСОМ»

НАПРЯМИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	
Басюркіна Н.Й.....	330
УПРАВЛІННЯ ХАРЧОВИМИ ВІДХОДАМИ В УКРАЇНІ	
Свистун Т.В.....	333
СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЕКСПОРТУ УКРАЇНСЬКОГО БОРОШНА	
Савченко Т.В.....	335
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ	
Шалений В.А.....	336
ВПЛИВ УТИЛІЗАЦІЇ ТА ВТОРИННОЇ ПЕРЕРОБКИ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ НА СТАН НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА	
Вігуржинська С.Ю., Колесник В.І.....	338
ДЕЯКІ АСПЕКТИ СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ ТОРГОВЕЛЬНИХ МЕРЕЖ В УКРАЇНІ	
Бровкіна Ю.О., Кривоногова І.Г.....	340
ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ РОЗРОБКИ ПРОЕКТУ СОНЯЧНИХ ХОЛОДИЛЬНИХ УСТАНОВ	
Константинова Т.В.....	341
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ БЕЗВІДХОДНОГО АГРОВИРОБНИЦТВА: ПАРАМЕТРИ ТА ПОКАЗНИКИ	
Андрейченко А.В., Горбаченко С.А.....	342
УПРАВЛІННЯ ХАРЧОВИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ: ЕКОЛОГІЧНІ РИЗИКИ	
Немченко В.В., Немченко Г.В.....	344

СЕКЦІЯ «МАРКЕТИНГ, ПІДПРИЄМНИЦТВО І ТОРГІВЛЯ»

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОСУВАННЯ МОЛОЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ В УМОВАХ СУЧАСНОГО РИНКУ	
Мардар М.Р., Памбук С.А., Лозовська Г.М.....	346
КАПІТАЛЬНІ ВКЛАДЕННЯ ТА ЇХ РІЛЬ У РОЗВИТКУ МАЛОГО І СЕРЕДНЬОГО АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	
Бахчиванжи Л.А., Євтушок О.В., Значек Р.Р.....	348